

Täysistunto

Torstai 7.2.2019 klo 16.01—20.03

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 60/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 27/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 27/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.49 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys on monin tavoin kovin odotettu ja hyvä. Vahvan sähköisen tunnistautumisen palvelut mahdollistavat useiden viranomaisten digitaalisten palvelujen käytön, ja tämän mahdollistaminen kaikille ihmisille tasavertaisesti on nykyisellään ollut ongelmallista. Esimerkiksi sähköiset lääkemääräykset ja potilastietojen katselu Omakanta-palvelusta on mahdollista vain vahvoja sähköisen tunnistamisen palveluja käyttäen.

Olen itse saanut palautetta naiselta, joka toimii omaishoitajana ja äitinsä edunvalvojana. Hän sai mahdollisuuden käyttää äitinsä pankkitunnuksia, jotta hän pystyy hoitamaan äitinsä asioita, niin katsomaan terveystietoja kuin uusimaan reseptejäkin. Tapahtui kuitenkin niin, että pankki poisti häneltä oikeuden näihin pankkitunnuksiin, ja koska äiti oli niin huonokuntoinen, ettei voinut itse enää hakea kuvallista henkilökorttia, jonka kautta sitten muut tunnistautumisen muodot olisivat olleet mahdollisia, niin käytännössä heillä ei ollut min-käänlaista pääsyä näihin sähköisiin palveluihin.

Tässä ajassa ei ole oikein, että kun siirrymme yhä enenevässä määrin monenlaisissa palveluissa sähköisiin palveluihin, niin kaikilla ei ole tasavertaista mahdollisuutta niihin päästä. Se ei ole oikein. Yksi tällainen ryhmä ovat myöskin vammaiset, joilla voi olla vaikeuksia tasavertaisesti käyttää näitä sähköisiä palveluita. Siksi olen erittäin mielissäni siitä, että hallintovaliokunta on katsonut, että tälle ehdotetulle sääntelylle on painavat yhteiskunnalliset perusteet, ja myöskin, että nämä esitetyt soveltamisalaa koskevat laajennukset toteutuvat YK:n vammaissopimuksesta johtuvia sitoumuksia, ja tämä on tietenkin tärkeää.

En tiedä, onko salissa nyt ketään, joka on ollut hallintovaliokunnassa tätä asiaa käsittelemässä, mutta olisin halunnut vielä varmistaa ja tarkistaa sen, että eihän tänne nyt sitten jäänyt enää mitään ikään kuin tällaista kapeikkoa, jossa sitten ihmiset jatkossakin voisivat joutua sellaiseen tilanteeseen, että itsestä riippumattomista syistä — esimerkiksi sen takia, että henkilö on niin huonokuntoinen, ettei pysty hakemaan palveluita muulla tavoin — jäisi täysin ilman näitä sähköisiä palveluasointimahdollisuuksia? Toivottavasti näin ei ole.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

Toivottavasti tässä on tehty perusteellinen tarkastelu valiokunnassa ja on ymmärretty nämä ehkä marginaaliset, yksittäisetkin tapaukset mutta ihmisten arjen sujuvuuden kannalta äärimmäisen tärkeät lain muutostarpeet ja ne on tässä nyt sitten otettu huomioon ja pystytty muuttamaan. Sitä toivon.

18.52 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Salonen nosti esille juuri ne tärkeät asiat, joista kyllä vielä vähän itse olen huolissani. Vaikka meillä tätä laajentamista koetetaan huomioida tässäkin mietinnössä niin, että kaikilla on mahdollisuudet ja ei tule näitä kapeikkoja ja sellaisia väyliä, että ihminen ei saisi palveluita, niin samalla kertaa meidän on huomioitava se, että meillä on 420 000 ihmistä, jotka ovat ulosotossa terveyskeskus- ja sairaalamaksujen ja muitten osalta ja heidän luottotietonsa ovat menneet, ja se estää siinä kohtaa sitten monesti mahdollisuudet päästä näitten digitaalisten sähköisten palvelujen piiriin. Siihen me tarvitsisimme vielä enemmän ja rankempia ja parempia välineitä niin, että meillä eivät pankit voisi määritellä sitä, onko se luottotietohäiriö sellainen asia, joka estää sitten näitten palvelukokonaisuuksien saamisen — ja varsinkin, kun ollaan ulosotossa.

Me olemme jossain kohtaa antaneet pankkien tavallaan hoitaa sen niin sanotun tunnistautumisen verkkopankkeihin ja myös osiin julkisistakin palveluista. Toki nyt lainsäädäntöä on kehitetty ja näitä mahdollisuuksia on lisätty. Meillä tälläkin hetkellä kuitenkin mahdollistetaan jo vaikka Omakanta-palvelussa tämä puolesta-asiointi, mikä oli hallitukselta hyvä huomio, ja se hoidettiin niin, että se on mahdollista, mutta meidän järjestelmämme vain eivät tässä maassa toimi. Tälläkään hetkellä meillä alaikäisen lapsen vanhemmalle tai sitten jos olet edunvalvoja, maistraatissa päätetty tai sitten itse valtakirjalla myönnetty, ei terveyteen liittyvä sähköinen puolesta-asiointi ole mahdollista. Siihen toivoisin, että kun sitten seuraavaa hallitusohjelmaa tehdään... Tai tässä jo tietysti hartaan toiveeni laitan siihen, että hallitus voisi lisätalousarviossaan kohdentaa sille sektorille enemmän panoksia, jotta tätä kehitystä voidaan viedä eteenpäin niin, että ne ohjelmistot vastaisivat tätä päivää niin, että tämä puolesta-asiointi myös terveystietojen osalta olisi mahdollista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 60/2018 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.